

monohrafiya. Zhytomyr: ZHDU im. I. Franka. 367 s. [in Ukrainian]

5. Zhornova, O. I. (2021). Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya kul'turotvorchosti studentiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Theoretical and methodological foundations of forming students' cultural creativity during professional training]. Aston. 386 s. [in Ukrainian]

6. Kondrashova, L. V. (2022). Profesiine stanovlennia maibutn'oho vchytelia v umovakh osvitykh zmin [Professional development of future teachers in the context of educational changes]. KDP. 298 s. [in Ukrainian]

7. Petrova, I. V. (2019). Dozvillia v zarubiznykh krainakh [Leisure in foreign countries]. Kondor. 408 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БАБЕНКО Артем – аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: педагогічні умови професійної підготовки майбутнього вчителя до культурно-дозвілєвої діяльності учнів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BABENKO Artem – Postgraduate Student Specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences Central Ukrainian State University Named After Volodymyr Vynnychenko.

Scientific interests: pedagogical conditions for the professional training of future teachers for students' cultural and leisure activities.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.

УДК 378.147:796:001.8

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-497-500

ЛЕВЧЕНКО Дмитро –

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0216-5573>

e-mail: dlevchenko090@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності як важливого чинника підвищення якості їхньої професійної підготовки.

У статті проведено аналіз особливостей формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності у процесі професійної підготовки.

Встановлено, що формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності є однією з ключових педагогічних умов їх професійної підготовки. У сучасній системі освіти вчитель фізичної культури розглядається не лише як виконавець навчальних програм, а як активний суб'єкт педагогічних інновацій, здатний до аналізу, узагальнення та вдосконалення освітнього процесу на основі наукових досліджень. Формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності є цілеспрямованим і системним процесом, що потребує створення відповідних педагогічних умов, активної позиції викладачів та залучення студентів до реального наукового пошуку. Сформована мотивація забезпечує готовність майбутнього вчителя фізичної культури до інноваційної діяльності, професійного вдосконалення та ефективної реалізації науково обґрунтованого підходу у сфері фізичного виховання.

Однією з ключових умов формування позитивної мотивації є інтеграція науково-дослідницької діяльності у зміст фахових дисциплін. Виконання курсових і кваліфікаційних робіт, участь у наукових гуртках, проблемних групах, студентських конференціях і науково-практичних семінарах сприяють поступовому залученню майбутніх учителів фізичної культури до наукового пошуку. Практична спрямованість досліджень, орієнтація на розв'язання актуальних проблем фізичного виховання школярів підвищують інтерес студентів до дослідницької роботи.

Ключові слова: мотивація, майбутні учителі фізичної культури, науково-дослідницька діяльність, професійна підготовка, заклад вищої освіти.

LEVCHENKO Dmytro –

Postgraduate Student Specialty 011 Educational,

Pedagogical Sciences Central Ukrainian State University

Named After Volodymyr Vynnychenko

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0216-5573>

e-mail: dlevchenko090@gmail.com

FORMATION OF POSITIVE MOTIVATION OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS TOWARDS SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITIES

In modern conditions, the problem of forming positive motivation of future physical education teachers for scientific and research activities as an important factor in improving the quality of their professional training becomes particularly relevant.

The article analyzes the features of the formation of positive motivation of future physical education teachers for scientific and research activities in the process of professional training.

It has been established that the formation of positive motivation of future physical education teachers for scientific and research activities is one of the key pedagogical conditions of their professional training. In the modern education system, a physical education teacher

is considered not only as an executor of educational programs, but as an active subject of pedagogical innovations, capable of analyzing, generalizing, and improving the educational process based on scientific research. The formation of positive motivation of future physical education teachers for scientific and research activities is a purposeful and systematic process that requires the creation of appropriate pedagogical conditions, an active position of teachers, and the involvement of students in real scientific research. The formed motivation ensures the readiness of the future physical education teacher for innovative activities, professional improvement, and effective implementation of a scientifically based approach in the field of physical education.

One of the key conditions for the formation of positive motivation is the integration of scientific and research activities into the content of professional disciplines. Completion of coursework and qualification papers, participation in scientific circles, problem groups,

student conferences and scientific and practical seminars contribute to the gradual involvement of future physical education teachers in scientific research. The practical focus of research, the orientation towards solving current problems of physical education of schoolchildren increase students' interest in research work.

Keywords: motivation, future physical education teachers, research activities, professional training, higher education institution.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна система вищої педагогічної освіти орієнтована на підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного до постійного професійного саморозвитку, творчого пошуку та впровадження інновацій у практику фізичного виховання. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності як важливого чинника підвищення якості їх професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній і зарубіжній педагогічній науці питання підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури до науково-дослідницької діяльності розглядалися в працях – О. Дубогай, А. Конох, Т. Круцевич, О. Міхасенко, Н. Самсутіної, Л. Сущенко, В. Омеляненко, В. Папуші та ін., а також зарубіжних дослідників – Л. Дарлінг-Гаммонд, Д. Керк, Г. Лоусон, П. Хасті та ін.

Проте, незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень з окресленої проблематики, питання формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності залишається недостатньо вивченим і потребує подальшого теоретичного та практичного опрацювання.

Мета статті полягає у проведенні аналізу особливостей формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними В. Бондаря, професійна підготовка майбутнього вчителя повинна спрямовуватись на формування професійних знань, умінь, якостей, які забезпечують комплексну характеристику особистості, що здатна змінювати на краще суспільне життя і себе, аналізувати й оцінювати наслідки цих змін, доводити цінність власних думок, інновацій іншим людям [1, с. 2].

Науково-дослідницька діяльність майбутніх учителів фізичної культури є важливою складовою їхньої професійної підготовки, що забезпечує формування системного наукового світогляду, критичного мислення, здатності до аналізу та синтезу інформації, а також умінь застосовувати сучасні методи дослідження для вирішення професійних завдань.

Як зазначає Т. Круцевич, «підготовка майбутніх учителів фізичної культури повинна відображати не лише зміст і структуру їхньої професійної діяльності, але й враховувати потребу

в постійному науково-дослідницькому пошуку» [6, с. 45].

Л. Дарлінг-Гаммонд зауважує, що «формування дослідницьких компетентностей майбутніх учителів фізичної культури має відбуватися на засадах проблемно-орієнтованого навчання, яке передбачає самостійне виявлення та вирішення студентами професійних проблем із застосуванням наукових методів» [8]. Дослідниця підкреслює важливість розвитку критичного мислення студентів, їхньої здатності до аналізу наукової інформації та формулювання обґрунтованих висновків.

Цікавими є погляди О. Дубогай, яка вважає, що «підготовка майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності повинна включати формування вмінь проводити педагогічні експерименти, аналізувати їх результати та впроваджувати інноваційні підходи у практику фізичного виховання» [3]. Авторка наголошує на необхідності інтеграції науково-дослідницького компонента в усі види професійної підготовки студентів – теоретичну, методичну, практичну.

Однією з актуальних педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури є мотивація їхньої навчально-пізнавальної діяльності, яка спонукає студентів виявляти розумову активність, робить процес навчання глибшим, усвідомленим і привабливим [7].

Наразі мотивація залишається одним із тих психологічних понять, порівняно якого на сьогоднішній час немає чіткого розуміння. Вона стає потребами, сукупністю мотивів, процесом, цілями, результатом оцінки, підструктурою особистості [2]. На думку С. Канюк, мотив – це реальне спонукання, яке змушує людину діяти у певній життєвій ситуації, за певних умов [4].

Співвідношення різних мотивів обумовлюють поведінку людей, створюють мотиваційну структуру, яка піддається цілеспрямованому формуванню. У кожної людини мотиваційна структура індивідуальна і обумовлюється багатьма факторами: рівнем добробуту, соціальним статусом, кваліфікацією, посадою, ціннісними орієнтаціями тощо.

Розглядаючи мотивацію, як процес, можна виділити в ній декілька послідовних етапів:

1. Перший етап – виникнення потреб. Людина відчуває що їй чогось не вистає.

2. Другий етап – людина здійснює пошук шляхів задоволення потреб.

3. Третій етап – характеризується визначенням цілей (напрямків) діяльності для задоволення потреб.

4. Четвертий етап – виконання дій, які задовольняють потреби.

5. П'ятий етап – пов'язується із здобуттям винагородження за реалізацію окремої роботи, яку людина виконала і може задовольнити свою потребу.

6. Шостий етап – задоволення потреби. При цьому людина не зупиняє своєї діяльності до виникнення нової потреби [4].

У сучасних умовах розвитку освіти зростає роль науково-дослідницької діяльності в професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури. Від педагога вимагається не лише володіння методикою фізичного виховання, а й здатність аналізувати педагогічні явища, здійснювати науковий пошук, упроваджувати інновації та оцінювати ефективність власної діяльності. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності.

Науково-дослідницька діяльність у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних умінь, здатності до узагальнення педагогічного досвіду та застосування наукових знань у практичній діяльності. Однак ефективність залучення студентів до науково-дослідницької роботи значною мірою залежить від рівня сформованості їхньої внутрішньої мотивації, усвідомлення значущості наукового пошуку для майбутньої професійної діяльності.

Усвідомлення майбутніми учителями фізичної культури значущості наукового пошуку для підвищення якості освітнього процесу, розвитку професійної майстерності та індивідуального педагогічного стилю сприяє їх активному залученню до наукових досліджень. Важливу роль у цьому відіграє створення мотиваційного освітнього середовища, залучення до участі в наукових гуртках, конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо.

Позитивна мотивація до науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів фізичної культури формується під впливом низки чинників, серед яких провідне місце посідають пізнавальні інтереси, професійні цінності, особистісні установки та потреба в самореалізації. Важливим завданням закладів вищої освіти є створення таких педагогічних умов, за яких дослідницька діяльність сприйматиметься студентами не як формальна вимога освітнього процесу, а як ефективний засіб професійного зростання.

Однією з ключових умов формування позитивної мотивації є інтеграція науково-дослідницької діяльності у зміст фахових дисциплін. Виконання курсових і кваліфікаційних робіт, участь у наукових гуртках, проблемних групах, студентських конференціях і науково-практичних семінарах сприяють поступовому залученню майбутніх учителів фізичної культури до наукового пошуку. Практична спрямованість досліджень, орієнтація на розв'язання актуальних проблем фізичного виховання школярів підвищують інтерес студентів до науково-дослідницької роботи [5].

Суттєву роль у формуванні позитивної мотивації відіграє педагогічна позиція викладача. Викладач виступає не лише джерелом знань, а й науковим наставником, який демонструє власну зацікавленість у дослідницькій діяльності, підтримує ініціативу студентів, заохочує їх до самостійного пошуку та критичного осмислення результатів. Використання активних та інтерактивних методів навчання, проблемного викладу матеріалу, залучення студентів до спільних наукових проєктів сприяє формуванню сприяє підвищенню навчальної активності та розвитку внутрішньої мотивації студентів.

Не менш важливим чинником є створення ситуацій успіху у процесі виконання наукових завдань. Позитивне оцінювання результатів науково-дослідницької діяльності, публікації студентських наукових робіт, участь у конкурсах та олімпіадах стимулюють розвиток внутрішньої мотивації, підвищують самооцінку та впевненість майбутніх учителів фізичної культури у власних можливостях.

Позитивна мотивація до дослідницької діяльності передбачає усвідомлення студентами її значущості для майбутньої професійної діяльності, наявності інтересу до наукового пошуку та прагнення до саморозвитку. Для майбутніх учителів фізичної культури мотиваційний аспект є особливо важливим, оскільки науково-дослідницька діяльність дозволяє науково обґрунтувати методики фізичного виховання, аналізувати ефективність тренувальних програм, визначати оптимальні умови розвитку фізичних якостей учнів.

Ефективним засобом формування позитивної мотивації є поєднання науково-дослідницької діяльності з професійно значущими для студентів результатами. Усвідомлення практичної цінності досліджень, можливість застосування отриманих результатів у процесі виробничої (педагогічної) практики підвищують рівень зацікавленості майбутніх учителів фізичної культури і формують стійке позитивне ставлення до науково-дослідницької діяльності. Значну мотиваційну роль відіграє також система морального та академічного заохочення: публікації, нагороди, сертифікати, рейтингове оцінювання [5].

Таким чином, формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності є складним і багатограним процесом, що потребує цілеспрямованої організації освітнього середовища, інтеграції наукових досліджень у професійну підготовку та активної взаємодії викладачів і студентів. Реалізація зазначених підходів сприятиме підготовці педагогів-дослідників, здатних до інноваційної діяльності та постійного професійного самовдосконалення [6].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок напрямку. Отже, формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності є однією з ключових педагогічних умов їх професійної підготовки. У сучасній системі освіти вчитель фізичної культури розглядається не лише

як виконавець навчальних програм, а як активний суб'єкт педагогічних інновацій, здатний до аналізу, узагальнення та вдосконалення освітнього процесу на основі наукових досліджень. Формування позитивної мотивації майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності є цілеспрямованим і системним процесом, що потребує створення відповідних педагогічних умов, активної позиції викладачів та залучення студентів до реального наукового пошуку. Сформована мотивація забезпечує готовність майбутнього вчителя до інноваційної діяльності, професійного вдосконалення та ефективної реалізації науково обґрунтованого підходу у сфері фізичного виховання.

Подальші дослідження будуть проведені у напрямку вивчення інших педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бондар В. І. Філософія стандартизації змісту професійної освіти вчителя початкової школи в умовах двоциклової підготовки у ВНЗ. *Початкова школа*. 2012. № 12. С. 2-3.
2. Виленський М. Я. Студент як суб'єкт фізичної культури: теор. і практ. фіз. культ. К., 1999. 225 с.
3. Дубогай О. Д. Науково-дослідницька складова професійної підготовки вчителя фізичної культури. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. 2020. Вип. 3(123). С. 55-61.
4. Канюк С. С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. С. 238-248.
5. Корж Н. Л. Технологія формування ціннісного ставлення у студентів до самостійних занять фізичною культурою. 2016. С. 201-206.
6. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: сучасні наукові підходи : підручник. Київ : Олімпійська література, 2022. 384 с.
7. Москаленко Н. В. Мотиваційні пріоритети студентів до занять фізичною культурою і спортом. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010. № 2. С. 10-13.
8. Darling-Hammond L. Teacher Education Around the World: Changing Policies and Practices. New York : Teacher College Press, 2020. 240 p.

REFERENCE

1. Bondar, V. I. (2012). Filosofiya standartyzatsiyi zmistu profesiynoi osvity vchytelya pochatkovoyi shkoly v umovakh dvotsyklovoi pidhotovky u VNZ [Philosophy of standardization of the content of professional education of

primary school teachers in the conditions of two-cycle training in higher education institutions]. *Pochatkova shkola*. № 12. S. 2-3. [in Ukrainian]

2. Vylens'kyi, M. YA. (1999). Student yak sub'yekt fizychnoyi kul'tury: teor. i prakt. fiz. kul't [Student as a subject of physical culture: theor. and practice of physical culture]. K. 225 c. [in Ukrainian]

3. Dubohai, O. D. (2020). Naukovo-doslidnyts'ka skladova profesiinoi pidhotovky vchytelya fizychnoyi kul'tury [Research component of professional training for physical education teachers]. *Naukovy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury. № 3. S. 55-61. [in Ukrainian]

4. Kanyuk, S. S. (2002). Psykholohiya motyvatsiyi [Psychology of motivation]: Navchal'nyy posibnyk. K.: Lybid'. S. 238-248. [in Ukrainian]

5. Korzh, N. L. (2016). Tekhnolohiya formuvannya tsinnisnoho stavlennya u studentiv do samostiynykh zanyat' fizychnoyu kul'turoyu [Technology of forming value attitudes in students towards independent physical education]. S. 201-206. [in Ukrainian]

6. Krutsevykh, T. Yu. (2022). Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia: Suchasni naukovy pidkhody [Theory and methodology of physical education: Modern scientific approaches]. *Olimpiiska literatura*. 384 p. [in Ukrainian]

7. Moskalenko, N. V. (2010). Motyvatsiyni priorytety studentiv do zanyat' fizychnoyu kul'turoyu i sportom [Motivational priorities of students for physical education and sports]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya* № 2. S. 10-13. [in Ukrainian]

8. Darling-Hammond, L. (2020). Teacher education around the world: Changing policies and practices. Teacher College Press. 240 p. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛЕВЧЕНКО Дмитро – аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх учителів фізичної культури.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LEVCHENKO Dmytro – Postgraduate Student Specialty Specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences Central Ukrainian State University Named After Volodymyr Vynnychenko.

Scientific interests: training future physical education teachers.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.

УДК 37.015.3:159.944.4:355.23

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-500-505

БОНДАРЄВ Дмитро –

здобувач освітньо-наукового ступеня доктора філософії, заступник начальника факультету логістики по роботі з особовим складом, підполковник Національної академії Національної гвардії України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-5520-2469>
e-mail: bonddmh@gmail.com